

Danekræ-ordningen og finderne

Et indlæg af Søren Bo Andersen, geologisk konservator, Geologisk Institut, Århus

Jeg er netop kommet tilbage efter at have deltaget i en af landets efterhånden mange stenmesser, hvor jeg bestemmer fossiler m.m. for messens gæster, hvoriblandt man finder såvel sporadiske fossilfindere som dedikerede samlere. Det bliver til mange gode samtaler med disse gæster og til mange spændende kig på deres medbragte sten.

Danekræ-ordning med dårligt ry

Som "halv-officiel" repræsentant for det etablerede geologi-samfund bliver jeg gang på gang mindet om, at Danekræ-ordningen har nogle problemer i forholdet til publikum.

Ordet "Danekræ" har ofte en meget dårlig effekt på en ellers god samtale. Ordningen lugter tilsyneladende af konfiskation og af udnyttelse af private samlere. Adskillige af de samlere, jeg har forbindelse med, siger direkte, at de ikke vil aflevere fund til Danekræ-evaluering, at de ikke vil vise andre stykker frem, og at de ikke har tillid til museums-folkene. Gået lidt nærmere på klingen afsløres det, at modstanden hovedsagelig skyldes to forhold.

Følelser spiller en rolle

For det første har mange samlere brugt megen tid og mange penge på at komme til de forskellige geologiske lokaliteter rundt omkring i landet, og de får et nærmest personligt forhold til deres fund. Specielle fund "forgylder" deres samling og kan ligefrem blive et samlingspunkt for andre med-samlere. Der er altså bundet følelser og minder til de særligt spændende fund. Derfor må man ikke forvente, at den officielle verden har gennemslagskraft med udelukkende rationelle argumenter, og da slet ikke med trusler og lovparagraffer.

Manglende information om forløb

For det andet har jeg fra flere personer hørt, at når de har indvilget i at lade deres fund bedømme, så virker det for dem som om intet yderligere sker. Som om stykkerne blot skulle lokkes fra dem – som om de skulle "forføres" – og så farvel og tak. Samlere besværer sig over, at de ikke kan få besked om, hvor langt deres stykke er nået i "systemet", når de henvender sig dér, hvor de afleverede fundet. Andre sav-

Fund fra moleret på Fur: Fiskeunge (juvenil scombroid) slægtning til nutidens makrel. Er endnu ikke erklæret for danekræ. (Foto: Georg Stenstrup)

ner oplysninger om de fund, der er blevet erklæret for at være Danekræ – ja, de vil da også gerne se dem udstillet.

Nogle fotoplancher har været rundt på nogle af provinsmuseerne og på visse stenmesser – og det er da udmærket, men kunne der ikke udgives en brochure eller anden publikation (gerne periodevis). Den publicering, der p.t. er på internettet på følgende adresse: (<http://www.nathimus.ku.dk/geol/frames46.htm>), kunne udbygges med beskrivelser og fotos af de enkelte fund.

Information i begge retninger

Mine forslag til alle os, der modtager fund fra offentligheden, er: Det er nødvendigt at tage publikum alvorligt og vise dem respekt ved at give rigelig information. Vi må sende kvittering og oplysninger om, hvornår en behandling kan forventes. Efter behandlingen må resultatet sendes til alle implicerede parter – altså også baglæns i systemet til de museer, der oprindeligt modtog fundet. Derved skabes efterhånden også her en fornemmelse af, hvad der bør og ikke bør indsendes til vurdering, ligesom det i tilfælde af prædikatet "ikke-Danekræ" giver det lokale museum mulighed for at søge at erhverve det interessante fund på anden vis.

Tilliden skal genoprettes

Jeg kender ikke i detaljer, hvorledes en Danekræ-vurdering udmønter sig hos finderne, jeg tænker ikke på pengebeløbet, men på om finderne mon eventuelt modtager et fotografi, en afstøbning og/eller en

beskrivelse af det fundne. Måske kunne man udstede et "diplom" eller lignende, som på en eller anden måde kunne kompensere for den følelsesmæssige del af at mangle sit fund.

Det er under alle omstændigheder vigtigt, at der er/bliver genoprettet en tillid mellem de mange samlere og det professionelle system. Begge parter er afhængige af hinanden. Jeg er sikker på, at alle vil kunne leve med den hastighed, der er i systemet, bare de ved det på forhånd.

Fremtid med udstilling og specialister

Jeg er sikker på, at amatør-samlere udmærket kan forstå, at deres fund måske først bliver specialistbehandlet efter adskillige år – der kan ikke være specialister på alle områder på en gang, men i mellemtiden kunne fundene da udstilles eller vises i tryksager eller på internettet.

Det er derfor med stor glæde, at jeg for nylig er blevet gjort bekendt med, at Fur Museum er ved at få etableret de sikkerhedsmontrer, der er forudsætningen for at kunne udstille Danekræ-fund. I skrivende stund forventes det færdigopsat tidligt på efteråret. Netop moler-området ved Limfjorden er hovedleverandør med omkring 3/4 af samtlige Danekræ.

Hvis vi kan bevare tilliden imellem samlere og museer, kan det blive et frugtbart samarbejde – i modsat fald vil en stor del af fundene enten ikke komme til specialisterne kendskab, eller de vil i fremtiden blive fundet før den 1. januar 1990, den dato, da loven trådte i kraft! ■